

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Marek Pietruszyński
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Klaudia Binienda

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 4 lipca 2023 r.
w sprawie **P.K.**,
oskarżonego o popełnienie przestępstwa z art. 284 § 2 k.k.,
skargi wniesionej przez Prokuratora Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie,
od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie,
z dnia 21 marca 2023 r., sygn. akt VI Ka 301/22,
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Legionowie,
z dnia 28 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 858/19, i przekazującego sprawę do
ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Legionowie wyrokiem z dnia 28 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 858/19, uznał oskarżonego P.K. za winnego tego, że:

„w bliżej nieokreślonej dacie w okresie od dnia (...) do dnia (...) w C., woj. (...), dokonał przywłaszczenia mienia powierzonego mu na podstawie umowy leasingu z dnia (...) zawartej pomiędzy firmą K. a firmą A., w postaci 20 sztuk sprzętu nagłośnieniowego (...) o wartości 115 Euro za sztukę i łącznej wartości 2.300 euro firmy A.”,

tj. przestępstwa z art. 284 § 2 k.k., za które wymierzył oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku), a także, na mocy art. 46 § 1 k.k., zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody na rzecz firmy A. poprzez uiszczenie kwoty 2.300 euro (pkt II wyroku).

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie wniósł obrońca oskarżonego P.K., zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie szeregu przepisów postępowania karnego, w tym: art. 7 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 k.p.k. i art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych. Stawiając zarzuty, które zostały szczegółowo opisane w apelacji, obrońca wniósł o zmianę wyroku I instancji i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wniósł również sam oskarżony P.K., zaskarżając go w całości, zarzucając obrazę przepisów postępowania, tj. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia. Podnosząc zarzuty, szczegółowo opisane w apelacji, skarżący wniósł o zmianę wyroku I instancji i uniewinnienie od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z dnia 21 marca 2023 r., sygn. akt VI Ka 301/22, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, zaskarżając go w całości, zarzucając:

„obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 437 § 2 k.p.k., polegającą na przyjęciu przez Sąd odwoławczy, że stwierdzone uchybienia w wyroku Sądu

Rejonowego w Legionowie z dnia 28 grudnia 2021 r., sygn. akt. II K 858/19, spowodowały konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, co skutkowało uchyleniem przedmiotowego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, podczas gdy stwierdzone przez Sąd II instancji uchybienia w zakresie gromadzenia i oceny dowodów mogą być konwalidowane w toku rozprawy apelacyjnej”.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga Prokuratora Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Oznacza to, że zasadność skargi może wynikać z zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, braku konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości lub naruszenia przez sąd odwoławczy reguły *ne peius*, o której mowa w art. 454 k.p.k. W obecnym stanie prawnym regułą jest zatem prowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego przed sądem drugiej instancji i orzekanie reformatoryjne, a orzeczenie kasatoryjne sądu odwoławczego jest dopuszczalne w wyjątkowych przypadkach.

Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, uchylenie wyroku Sądu I instancji wynikało z konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości (pkt 5.3.1.2.1 uzasadnienia). Słusznie jednak wskazał skarżący, że przesłanka ta w przedmiotowej sprawie nie wystąpiła, a tym samym orzeczenie kasatoryjne Sądu odwoławczego było bezpodstawne. Przesłanka ta bowiem aktualizuje się jedynie wtedy, gdy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym doszło do takiego naruszenia norm prawa procesowego, które w realiach konkretnej sprawy podważa rzetelność całego tego postępowania, co przemawia za powtórzeniem (przeprowadzeniem na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie I instancji (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt I KZP 3/19; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r.,

sygn. akt V KS 2/21). Wypada przy tym podkreślić, że przesłanka „konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości” stanowi wyjątek od zasady „czystego modelu apelacyjnego”, w związku z czym należy ją wyklądać wąsko. W konsekwencji opisuje ona przypadki, gdy sąd I instancji w ogóle nie ujawnia żadnych dowodów, na których opiera wyrok, albo wszystkie te dowody zostały nieprawidłowo przeprowadzone (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 listopada 2020 r., sygn. akt IV KS 32/20; z dnia 9 marca 2022 r., sygn. akt I KS 4/22). Gdy nie zachodzą powyższe okoliczności, postępowanie dowodowe w uzupełniającym zakresie powinien przeprowadzić sąd odwoławczy (zob. np. wyrok SN z dnia 20 października 2022 r., sygn. akt III KS 63/22).

W przedmiotowej sprawie nie zachodziły okoliczności uzasadniające konieczność przeprowadzenia od nowa wszystkich czynności procesowych dokonanych przez Sąd I instancji. Sąd odwoławczy wskazał, że „przeprowadzone postępowanie nie pozwoliło ustalić, w czym posiadaniu znajduje się reszta, tj. 18 sztuk sprzętu nagłośnieniowego”, a „Sąd Rejonowy nie przeprowadził dowodu, który może doprowadzić do ustalenia, w czym posiadaniu znajduje się wskazany w zarzucie sprzęt, a mianowicie nie przesłuchał jako świadka D.P.”. To doprowadziło Sąd do konkluzji, że „stan dowodowy nie jest wystarczający do wydania wyroku reformatoryjnego i wymaga **uzupełnienia** [podkr. SN] przewodu sądowego w całości, albowiem konieczne w tej sprawie jest ponowne przesłuchanie oskarżonego i świadka A.S.”. Sąd uznał za konieczne również powtórne przesłuchanie świadka I.Ł.-G. (s. 4 uzasadnienia), a także trzech innych świadków w celu weryfikacji wiarygodności zeznań A.S. (s. 6 uzasadnienia).

Następnie Sąd skonkludował, że „w toku postępowania nie wykazano, aby oskarżony P.K. dokonał przywłaszczenia sprzętu nagłośnieniowego opisanego w zarzucie. W niniejszej sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, gdyż orzekający Sąd I instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało nierzetelnością postępowania sądowego” (s. 8 uzasadnienia). Analiza uzasadnienia Sądu odwoławczego, a w szczególności podanych wyżej fragmentów, wskazuje na to, że – wbrew konkluzjom Sądu – stwierdzenie naruszeń prawa procesowego skutkować powinno jedynie uzupełnieniem materiału dowodowego, a nie przeprowadzeniem wszystkich

czynności od nowa. Potwierdza to zresztą zawarte w uzasadnieniu twierdzenie, że „Sąd Rejonowy nie przeprowadził wnikliwej oceny wszystkich dowodów, a zaprezentowana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ocena materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy jest niepełna i pobieżna” (s. 13 uzasadnienia). Należy odnotować, że Sąd odwoławczy nie usiłował nawet wykazać nierzetelności całego postępowania przed Sądem I instancji, a opisał jedynie mankamenty dotyczące punktowo poszczególnych aspektów sprawy. Chodziło o potwierdzenie lub zaprzeczenie określonym tezom wynikającym z zeznań świadków, jak również ustalenie niektórych elementów stanu faktycznego. Tę tezę potwierdzają zresztą wskazania Sądu odwoławczego co do dalszego postępowania. Nie wynika z nich konieczność ponowienia zupełnie wszystkich czynności oraz gromadzenia dowodów w sprawie od samego początku, ale potrzeba ponownego przesłuchania niektórych świadków oraz ewentualnie dokonania odmiennej oceny niektórych dowodów już zgromadzonych. Nie istniały jakiegokolwiek przeszkody, by Sąd odwoławczy sam ponownie ocenił dowody oraz uzupełnił materiał dowodowy. Raz jeszcze przypomnieć należy, że *de lege lata* modelowo sąd odwoławczy sam przeprowadza dowody, a nie – w celu ich przeprowadzenia – uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Prowadzenie własnego postępowania dowodowego przez sąd odwoławczy stanowi regułę, zwłaszcza w świetle art. 452 § 2 k.p.k. Jedynie wyjątkowo, kiedy bez ponowienia wszystkich dowodów nie jest możliwe wydanie trafnego rozstrzygnięcia, sąd odwoławczy może wyrok sądu I instancji uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (zob. wyroki SN: z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt IV KS 29/18; z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt V KS 18/19).

Sąd odwoławczy nie wykazał na tyle poważnych braków i wad dotychczasowego postępowania, aby powodowały one konieczność powtórzenia czynności procesowych dokonanych w toku rozprawy przed Sądem I instancji. Tym samym doszło do naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 437 § 2 k.p.k. Ze względu na powyższe racje, należało na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. w całości uchylić zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie i przekazać sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

[M.D.]

[f.n]